

หลก

คำ

ใต้

นายสน เก้าตัน

คำบักขี้ใต้บางคำเมื่อพูดภาษา
กลาง หรือภาษามาตราฐานแล้ว
แม้มีรูปศัพท์เหมือนกันแต่ต่างกัน
ที่ความหมายและบางคำรูปศัพท์
ต่างกัน ยิ่งทำให้การสื่อสารคลาด
เคลื่อน และก่อให้เกิดอารมณ์ขัน
เลยเรียกว่า หลก (ตลก) คำใต้ ดัง
ตัวอย่าง

แจ้ง

เรื่องนี้เกิดขึ้นในขบวนรถ
ด่วนสีโหงโลก-กรุงเทพฯ หน้
บักขี้ได้นายหนึ่งถามพนักงานรถไฟ
ว่า “รถนี้ไปแจ้งที่ไหน?”

“มีเหคุร้ายเกิดขึ้นหรือ
ครับ?” พนักงานรถไฟชักสงสัย

“ผมถามว่ารถนี้ไปแจ้งที่
ไหน?” คนถามย้ำ

พนักงานรถไฟคงพอทราบ
เรื่องบ้าง เลยยิ้มออกมาได้ “ไป
สว่างที่ราชบุรีครับ”

แค้น

ที่สนามฟุตบอลจังหวัด
ปัตตานี มีการแข่งขันฟุตบอลคู่
สำคัญระหว่างทีมเจ้าถิ่นกับทีม
กรุงเทพฯ และแล้วอุบัติเหตุก็เกิด
ขึ้น คือนักฟุตบอลเตะลูกบอลออก
มานอกสนามโดนคนดูนายหนึ่ง
ที่หน้าห้องอย่างจ้งจนหน้าเขียว

“เจ็บมากไหมครับ?”

นักเตะจากกรุงเทพฯ ถาม “ไม่เจ็บ

แต่ผมแค้น” ผู้เคราะห์ร้ายพยายาม
ตอบ “แค้น หมายถึงจุกเสียดครับ”

นักเตะปัตตานีบอกคู่แข่ง

นักเตะจากกรุงเทพฯ เลยถึง
บางอ้อ

ทะ

นักเรียนสาวชาวกรุงเทพฯ
มาอยู่จังหวัดศรีสะเกษวัน รุ่งหน้า
ตื่นมาบอกคุณแม่ของเธอว่า “คุณ
แม่ขา ปรีชาเข่าบอกว่าจะมาทะหนู
พรุ่งนี้ หนูไม่ปะทะ หนูไม่สู้หรอก
ค่ะ”

คุณแม่หัวเราะ “ทะ เขา
หมายถึง ปะ หรือพบกััน ชาวใต้
ไม่ชอบปะ แต่ชอบทะนะลูก”

แก้ว-น้ำ-ข้า

ย่านหนัด คือสับปะรด บางแห่งเรียกมะลิ วันหนึ่งคุณเอียดชาวสงขลาปอกเปลือกย่านหนัดแล้วเธอบอกสามีชาวบางกอกว่า “ย่านหนัดหนวยนี้ดีจริง ๆ เป็นแก้วเสียด้วย”

“ไหนละแก้ว พี่ไม่ยกเห็นสักใบ” สามีชักสงสัย

สามีพอทราบความหมายบ้าง เลยพูดต่อว่า “สับปะรดเนื้อฉ่ำคงหวานดี”

“อะไรกัน ข้าแล้วยังหวานด้วย” คุณเอียดชักง

ซุ่น

เด็กชายสมชายบ้านอยู่กรุงเทพฯ มาพักที่บ้านญาติ ณ อำเภอหาดใหญ่ กินนันทน์ขนอนไม่หลับสนิท พลิกไปพลิกมาหลายคลบจนคุณยายชาวใต้ชักรำคาญ “นอนซุ่นจริงเด็กคนนี่”

เด็กน้อยสรวนทันควันว่า “ไม่นอนหรือครับ ผมอาบน้ำแล้วเมื่อตอนเย็น”

แหก

ครูสมรเรียกเด็กหญิงลูกอมเข้ามาใกล้ ๆ แล้วบอกว่า

“ทำไมเสื้อเธอขาดละจ๊ะ”

“ไม่ขาดคะครู หนูมีครบ”

ครูชี้ที่ชายเสื้อตรงรอยขาดเป็นรูกว้าง

“อ้อ ผ้าหนูแหกโดนเหล็กโคนเมื่อเช้า” (เหล็กโคน=ตะปู)

รักษา

ลุงเควี๊ดบ้านอยู่เกาะสมุยมีอาชีพเลี้ยงลิงขึ้นมะพร้าว วันหนึ่งพบกับนักท่องเที่ยวชาวกรุงเทพฯ คือคุณหมอนันต์

“ลุงเอาลิงไปที่ไหนครับ”

คุณหมอนันต์

“เอาไปรักษาค่ะผม” ลุงเควี๊ดตอบ

“ลิงเป็นอะไร” คุณหมอนันต์ซักง

“ก็มันเป็นลิง” ลุงเควี๊ดตอบทันที

เพื่อนคุณหมอนันต์อยู่ใกล้ ๆ ช่วยอธิบาย “รักษา หมายถึงเลี้ยงดูครับหมอ” คุณหมอนันต์จึงร้องอ้อ กว๊ยก-ชะโยย

ลุงสุก เป็นชาวบ้านดอนสุราษฎร์ธานี ชวนลุงสังข์ชาวทับเที่ยง จังหวัดศรีสะเกษไปเที่ยวกรุงเทพฯ ตอนเช้าวันหนึ่ง สองเพื่อนั่งที่ร้านกาแฟสวนจตุจักร

“ขอถ้วยฉก ๒-๓ ถ้วย ซิอ้ายโก” ลุงสุกร้องบอกเจ้าของร้านเจ้าของร้าน “?”

“ขอชะโยย ๒-๓ ถ้วย ซิอ้ายโก” ลุงสังข์ร้องบอกเช่นกัน เจ้าของร้าน “?”

ในที่สุดลุงสุกเลยไปหยิบปาท่องโก๋มาจากในร้านด้วยตนเอง ก้างแทงหมก

ครูกำแหง ครูพลศึกษาชาวกรุงเทพฯ สอนที่โรงเรียนพิทลุงชอบนำลูกศิษย์วิ่งออกกำลังกายตอนเช้า วันหนึ่งครูกำแหงตกใจเพราะเด็กชายไข่ลูกศิษย์นายหนึ่งหยุดวิ่ง พร้อมกับเอามือบีบหน้าท้อง

“เป็นอะไรล่ะ นายไข่”

“ก้างแทงหมกครับ”

“อะไรนะแทงเธอ”

ลูกศิษย์คนหนึ่งช่วยอธิบายว่า “เป็นอาการจุกเสียด แน่นชาย

โครง ประเดี๋ยวก็หายครับ”

หมาตคน้ำ

เด็กชายไข่บอกชาวกรุงเทพฯ ที่เดินผ่านบ่อน้ำ

“ลุง ๆ หมาตคน้ำ”

“ไม่เห็นหมาตคน้ำเลย” ลุงชมว่า

“ลอยอยู่นั่นไง” เด็กชายชี้ลงไปบ่อ

“ที่ตักน้ำทำด้วยกาบหมาก เขาเรียกหมากรีนู”

“ครับ เห็นครูบอกว่าคำเดิมคือติมา ภาษาบาลีครับ”

มาแต่สวน

ลุงเควี๊ดไปปรับหนุเอียดหลานสาวที่สถานีรถไฟบ้านนาสาร

“เก่งจริง หลานมาแต่สวน”

ลุงเควี๊ดชมเป็นภาษากลาง

“หนูมาจากกรุงเทพฯ กะไม่ได้มาแต่สวน” หลานสาวว่า

“มาแต่สวน หมายถึงมากนเดียว” ลุงเควี๊ดอธิบาย

ถ้าได้กับคำกลาง นอกจากมีลักษณะดังกล่าวแล้ว บางครั้งการพูดสำเนียงบักนี้ได้เป็นภาษากลางฟังแล้วไม่ชัดเจน สื่อความหมายจึงผิดพลาด เรียกว่า พูดทองแดงดังตัวอย่าง

ลุงทุ่งชวนลุงนุ้ยไปดื่มโอเลี้ยงที่ร้านหน้าอำเภอ เจ้าของร้านเป็นชาวกรุงเทพฯ เพิ่งมาอยู่ตำบลบ่อยังไม่ถึงปี

“จะทานอะไรครับ” เจ้าของร้านถาม

“โอเลี้ยงซิ” ลุงทุ่งพยายามพูดซ้ำหลวงอดข้าราชาการที่นั่งอยู่

เต็มร้าน

แทนที่จะเป็นโอเลี้ยงซิ กลับ

เป็นโอเลี้ยงสี่แก้ว สองเกลอจำใจ
ค้มเพราะไม่กล้าไว้วาย เกรงเขา
ว่าเขย

“คนบางกอกเขาค่าอย่างไร
วะนุ้ย” ลุงท่งกระซิบ

“อีห้า หรืออีห้าห้า” ลุงนุ้ย
บอก

“อีห้าไว้” ลุงท่งตะโกน
คำเจ้าของร้านทันที

เจ้าของร้านฟังเป็นอีกห้า
เลยยกมาอีกห้าแก้ว สองเกลอต้อง
ค้มจนพุงกลาง

“เก็บเบียร์” ลุงนุ้ยบอกเจ้า
ของร้านให้เก็บเงินเพื่อรีบออกจาก
ร้าน

แต่กลับได้เบียร์อีก ๔ ขวด
เพราะเจ้าของร้านฟังเป็นเบียร์ ๔

อาจารย์อภิญา ไกรทอง
วิทยาลัยครูยะลา เคยเขียนบทความ
ทำนองนี้ในหนังสือเอกลักษณ์

ปักยี่ได้ เนื่องในงานนิทรรศการ
วัฒนธรรมพื้นเมืองภาคใต้ ปี
๒๕๒๐ ผู้เขียนขอคัดมาให้ดูเป็น
ตัวอย่าง การออกเสียงทองแดง
ของชาวลี

“ฮามแท้แม่ฮามจริง ๆ ฮาม
ทุกสิ่งเปรียบเปรย”

“ความสดุดะด้านก็ปานไป
แล้ว ๑ ชั่วโมง ค่อยไปนี่ขอเงิน คุณ
ตรง (ณรงค์) ขึ้นมาร้องเพลง “คำ
ไม่ตั้งท้องเป็นเรา เงินกรับ”

“ขึ้นเขามกกล้วยเดือน
กลับถึงเรือน ชุดเดือนทองเบ็ด
พอมมาถึงหนอง เดือนทองพลัด ๆ
มือชวาถือเบ็ดมือซ้ายเด็ดเดือน”
บทกลอนข้างต้นใช้เป็นคำร้องเป็น
จังหวะราวก็ได้

ผู้เขียนมีความเห็นว่า ภาษา
ที่ใช้พูดในภาษาไทยล้วนเป็นภาษา
ถิ่นรวมทั้งภาษากรุงเทพฯ ด้วย

บางท่านยึดมั่น ถือมั่นภาษา
มาตรฐานจนเกินไป เลียดหูมีन्द
แคลนภาษาถิ่นอื่น ๆ สมัยก่อน
มีข้าราชการจากส่วนกลางมาปฏิบัติ
หน้าที่ตามหัวเมืองต่าง ๆ ก็มี
ลักษณะดังกล่าว ทั้ง ๆ ที่ชาวบ้าน
พยายามพูดจนออกทองแดง ดัง
ตัวอย่างตัวตลกในหนังตะลุงตัว
แทนชาวบ้านกับเจ้าเมืองต่างพูด
คนละสำเนียง ปัจจุบันครอบครัว
ข้าราชการชาวลีได้มักนิยมให้ลูก
หลานพูดภาษากลาง นับเป็นค่านิยม
อย่างหนึ่ง ลูกหลานบางคนอยู่บ้าน
พูดภาษากลางกับพ่อแม่ พบ
เพื่อน ๆ นอกบ้านพูดภาษาได้ ใน
ห้องเรียนพูดภาษากลางอีก ปรับตัว
กันแทบไม่ทัน

เอกลักษณ์ภาษาถิ่นได้ และ
หลกคำได้ ยังมีให้เห็นกันอยู่เสมอ
□

